

Передплата і пересилання:
постамт Ulm: Donaau
Виходить двічі на тиждень:
у середу і суботу.

Дозволені: Authorized by European
Com. Civil Affairs Division - APO 757
- AG 383.7 - GEC-AGO - 14. July 1947

Гроші пересилати: Bankkonto
Nr. 01714 Bayerische Hypotheken-
und Wechselbank, Filiale Neu-Ulm.
Ціна на місяць з поштовими
витратами 8RM. Часопис висилає-
ться після одержання грошей.

Українські ВІСТІ

Verlags- und Versand-
postamt: ULM (Donaau)
Erscheint zweimal wöchentlich:
Mittwoch und Samstag
Lizenz: Authorized by European
Com. Civil Affairs Division - APO 757
- AG 383.7 - GEC-AGO - 14. July 1947

Zahlungen:
Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypo-
theken- u. Wechselbank, Fil. Neu-Ulm
Bezugspreis: Durch Postbezug im
Monat RM 8.-, ausschl. Zustellgebühr.
Das Abonnement ist im voraus zahlbar.

Субота, 17 січня, 1948 р. — Число 6 (158) Рік IV

Samstag, 17. Januar 1948 — Nr. 6 (158) Jahrgang 4

За грошову реформу в Німеччині

БЕРЛІН (Дена). 14 січня. Советські кола заявляють, що на черговому засіданні Союзної Контрольної Ради росіяни запропонували загально-німецьку грошову реформу. Готовість советських представників запровадити в Німеччині грошову реформу на базі 4-х великодержав ставиться в залежність від скасування всіх двозонних угод і утворення загально-німецького центрального управління фінансів.

Погроза Дім трова на адресу опозиції

СОФІЯ (Ндф). 15 січня. На засіданні болгарського парламенту комуністичний прем'єр Дімітров виступив проти членів соціалістичної парламентської опозиції, що відмовилась голосувати за урядовий державний бюджет. Якщо вони не поводитимуться розумніше, то болгарський народ дасть їм „серйознішу лекцію“. Дімітров осуджував прихильне ставлення соціалістів до західних демократій і нагадав їм про те, що за зв'язок з закордоном засуджено до страти колишнього провідника болгарської селянської партії Петкова.

Гані знову оголосив голодівку

НЬЮ-ДЕЛІ (ОН) 12. січня. Магата Ганді заявив, що він буде поститися аж до самої смерті, якщо мусульмани й індуїсти — ворожі партії Індії — не дійдуть до порозуміння. Ще раніше, під час важливих політичних суперечок, Ганді оголошував голодівку і в такий спосіб домагався того, що ворожі партії сідали за круглий стіл і починали переговори.

Сесія норвезького парламенту

ОСЛЬО (Ндф). 15 січня. Норвегія бажає якомога більше сприяти розвитку мирних взаємин між усіма націями і брати активну участь у роботі ООН, — сказав король Гаакон з нагоди відкриття щорічної сесії норвезького парламенту. У своїй промові король подав парламентові пропозиції щодо розбудови норвезьких збройних сил і вирівнювання норвезького бюджету.

Етлі критикує комунізм і капіталізм

ЛОНДОН (ЮП). Як ми вже повідомляли, 3-го січня прем'єр-міністер Етлі висловився з приводу советського комунізму. Він сказав, між іншим, таке: „Ниві, після падіння економічної тиранії великопоміщицтва і капіталізму в Східній Європі, комуністична партія відвернула від вчення про свободу окремої людини і про політичну демократію, відкинувши геть усю духову спадщину Західної Європи. Історія Советського Союзу є для нас попередженням, що без особистої і політичної свободи колективізм кінце помилується і мусить привести до нових форм поневолення і несправедливості. В комуністичній Росії можна констатувати щораз більший зріст привілеїв не багатьох і щораз більше поглиблення прірви між високими і низькими прибутками. Советський комунізм ставить собі за мету політику, яка загрожують добробуту і життєвому укладу інших націй Європи, загрожують новою формою матеріалізму, а саме: в ідеологічно-

Комінформ і Маршалів плян

Викрито документ Комінформу з вказівками про поборовання Маршалового пляну в Західній Європі

БЕРЛІН (ЮП). 14 січня. Як подає агенція Юнайтед Прес із цілком вірогідних джерел, одна з альянських держав викрила „Протокол М“ — таємний комуністичний плян блокування Маршалового пляну шляхом організації страйків у Рурській області. Даних про характер викриття пляну не можна оголошувати. Але представник агенції ЮП мав нагоду детально вивчити документ. Плян мав бути здійснений протягом чотирьох місяців за вказівками Комінформу з Београду і залученням комуністичних підкомітетів. Передусім було передбачено збільшення впливу за допомогою німецьких профспілок і паралізування транспорту.

Плян опрацьовано в листопаді і, як можна припускати, в Београді. Припинення праці, демонстрації і страйки на транспорті мали б відбутися пліч-о-пліч. Було заплановано: до кінця грудня: домагання комуністичної партії влаштувати серед німецького населення референдум з приводу майбутньої держави та її уряду; січень, лютий: опрацювання плянів місцевих страйків і приготування до здійснення їх; березень: ретельно організований генеральний страйк з наміром на-

реалізувати економіку Західної Німеччини. В примітці до цього пляну говориться, що терміни можна змінювати, якщо цього вимагатимуть обставини. Чимало місця присвячено в пляні залізницям. За центр залізничного страйку обрано Дортмунд. Серед залізничних ліній, що мали припинити той рух, названо залізничні лінії Бремен - Дюссельдорф і Гамбург — Білефельд.

Ядром демонстрації названо профспілку робітників металеві промисловості. Рекомендовано уникати стихійних страйків, бо це, мов-

ляв, мало б загрожувати загальному плянові.

Ділі в документі говориться, що товариші Берлеберг, Зігмунд і Краескі вже на своїх постах. На членів Координаційного комітету в справі здійснення пляну призначено: тт. Гоніпера, Драку, Ябловського, Людвіга, Гроссенгайма, Креге і Пільца. Далі констатується, що гроші на підтримку страйку теж уже приділено. Але комуністичні керівники мали б спробувати здобути контроль над профспілковими ка-

Натяжки чи провокаційні домагання?

БЕРЛІН (ЮП). 12 січня. Вже вдруге орган советської військової влади „Тегліхе Рундшав“ заявляє, виразно натякаючи на західні окупаційні держави, що віднині в Берліні немає місця для „розколювачів Німеччини“. На одній конференції ЛДП (лібер.-демокр. партії) в Ваймарі советський зв'язковий офіцер, що постійно буває присутнім на засіданнях, запитав голову

берлінських ліберал-демократів Швеннеке, чому він досі не припинить „антисовєтського цькування“, алже він, мовляв, мусить знати, що найближчим часом в Берліні залишиться ще тільки одна окупаційна влада. Дипломатичні спостерігачі у Вашингтоні з приводу цього зазначають, що не було б і нічого дивного, якби Советський Союз спробував „вигнати геть“ з Берліну інші окупаційні держави.

Конференція 16-ти відбудеться в лютому

Англо-французькі переговори — Розмови про утворення митних союзів

ЛОНДОН (Дена-Рейтер). 14 січня. Англія й Франція досягли принципової згоди з приводу слькання нової конференції 16 країн, учасників Маршалового пляну. Терміну зустрічі ще не визначено. А втім, як повідомляє ЮП з англійських кіл, конференція відбудеться на початку наступного місяця. Сподіваються, що і східно-європейські країни, які брали участь у перших паризьких нарадах, знову буде запрошено взяти участь у другій конференції з приводу Маршалового пляну. Ще протягом цього тижня французький міністер фінансів Рене Майєр вирушає до Лондону, щоб

з представниками англійського уряду обговорити питання європейської відбудови.

Під час цих нарад обмірковують також пляни заснування митного союзу між Англією і Францією. Так, принаймні, повідомляє ЮП. Англійські кола, однак, не залишають ніякого місця для сумніву з приводу того, що найближчим часом не можна рахуватися з здійсненням цих плянів.

Паралельно з намаганням заснувати англо-французький митний союз, останнім часом здобувають під собою ґрунт прагнення досягти більшого злиття західно-європейських держав.

Як заявив державний секретар Маршал на засіданні Комітету зовнішніх справ при Палаті Депутатів, незабаром можна сподіватися, очевидно, утворення Скандинавського Митного Союзу.

Англо-іракський договір

ЛОНДОН (ЮП) 12. січня. Міністер закордонних справ Бевін та іракський міністер-президент Салі Ягур підписали проект договору, замінивши ним англо-іракську угоду від 1930 р. Текст нового договору буде опубліковано лише після остаточного зредагування. Під час переговорів у справі ревізії, Англія керувалася тим, що старий договір

у політичному і стратегічному відношенні застарів. Ірак вимагав цілковитої суверенності над військовими аеродромами, спорудженими англійцями після 1930 року, і вимагав для себе суверенної зовнішньої політики. Проте Англія утримує за собою право вишколювати і озброювати іракську армію.

Слідом за Етлі — Моррісон

ЛОНДОН (ЮП). 12 січня. Після Етлі також заступник прем'єр-міністра лорд-президент Моррісон виступив з приводу зовнішньо-політичних питань Англії. Основним ядром промови Моррісона було констатування факту, що зовнішня політика Советського Союзу перешкоджає видужанню і прогресові і може призвести до нової війни. Зате зовнішня політика лейбористської партії ставить собі за мету дальший розвиток міжнародних заходів, передусім у рамках Об'єднання Націй, щоб уникнути нової війни. Лорд-президент підкреслив, що Англія охоче співпрацювала б з ССРСР, „але, — сказав він далі, — не можна від нас сподіватися, щоб ми постійно закривали очі на неправдиві і злосливі напади, що

їх провадять проти нашої країни нестримна й непереривлива машина пропаганди советських комуністів і комуністів світу, які виявляють себе слухняними аванпостами советського міністерства закордонних справ“.

В Лондоні промови Моррісона надають великої ваги, а політичні кола всіх партій гадають, що відтепер лейбористська партія, очевидно, вирішила відверто поборовати советську пропаганду.

МОСКВА (Ю.І.) 14 січня. Шведський спеціаліст ракових захворювань проф. Е. Бервеп знову залишив Москву. Він сказав, що його пацієнтом був один маршал советських танкових частин. Бервеп підкреслив, що Сталіна він не бачив.

* ЛОНДОН (РШТ). 15 січня. За повідомленням представника англійського міністерства закордонних справ, англійський уряд знає про плян Комінформу в справі поборовання європейської програми відбудови і паралізування економіки західної Німеччини (т. зв. „Протокол М“) ще до того, як його опубліковано.

* БЕРЛІН (ГА). 15 січня. Берлінські часописи, ліцензійовані окупаційною владою західних держав, опублікували уривки з „Протоколу М“ і свої коментарі.

* ГЕЛЬСІНКИ (ЮП). 15 січня. В одній ноті до Фінляндії Советський Союз вимагає репатріації естонських втікачів, що живуть тепер у Фінляндії.

* ПОРТСМУТ (ББС). 15 січня. Сьогодні в Портсмуті — одній з англійських військово-морських баз — міністер закордонних справ Бевін та міністер-президент Іраку підписали новий англо-іракський договір терміном на 20 років.

* ШАНХАЙ (ГА). 15 січня. До Шанхаю прибув канадський корабель з вантажем воєнного устаткування для центрального уряду.

* ТЕГРАН (ББС). 15 січня. Представник іранського уряду сьогодні заявив, що Іран сам розроблятиме свої нафтові родовища в рамках семирічного пляну. Якщо ж будуть лашки, то Іран віддасть їх у розпорядження ССРСР.

* РИМ (ЮП). 14 січня. Італійський уряд попросив Англію вжити заходів для захисту італійців у Сомалі. Під час сутичок між націоналістичною „Лігою молоді“ Сомалі і прибічниками італійського мандатного управління забито 42 італійців.

* НЬЮ-ДЕЛІ (РШТ). 15 січня. На знак протесту проти заворушень між індусами і мусульманами Ганді голодує вже третій день. Лікарі вважають, що його життя в небезпеці. Ганді 78 років.

* ВАШІНГТОН (Радіо-Мюнхен). 15 січня. Мета програми європейської відбудови, — це уникнути війни, — сказав американський міністер оборони Форестел.

* ГААГА (РШТ). 15 січня. В суботу буде підписано угоду про голляндсько-індонезійське перемир'я. Голляндський генерал-губернатор Індонезії ван Мок заявив, що індонезійці погоджуються на умови перемир'я.

* КАІР (ББС). 15 січня. Арабська Ліга рекомендує своїм арабським країнам надіслати всі війська для окупації Палестини, як тільки звідти вийдуть англійські частини. Про це заявив у Каїрі голова пресового відділу Арабської Ліги.

Тимчасовий уряд Індонезії

ГААГА (Ндф). 15 січня. Голляндський прем'єр-міністер Л. Бель подав до відома про утворення тимчасового федеративного уряду Індонезії. Уряд складається з шести представників різних автономних держав і перебуває під керівництвом голляндського генерал-губернатора ван Мока. Уряд турбуватиметься про спокій і безпеку членів-держав. Для здійснення цих заходів організується батальйон безпеки. Голляндський уряд сподівається, що республіканський уряд в Джоджкарті ладен буде співпрацювати з союзним урядом, місце осідку якого є Батавія.

На підставі декрету генерал-губернатора ван Мока новий союзний уряд за згодою голляндських чиновників має опрацювати нову конституцію генерал-губернаторства Індонезії.

Господарство США на високих турах

Впродовж усього 1947 року со-ветська пропаганда твердила, що кі-нець американської проспериті наб-лижається, неминучий крах іде, ка-піталізм догниває, а слідом за ним мусить прийти щось на кшталт со-ціальної революції в США.

Насправді ж господарство США досягнуло тепер розмаху і машта-бів, яких воно не знало за всю свою історію, побивши всі дотепері-шні рекорди. В цьому є свої плюси, переваги, але є й небезпеки, які ми не хочемо зменшувати і приховува-ти, але в усякому разі вони далекі від того, що звичайно називається кризою чи катастрофою.

Остання війна ґрунтовно змінила економічну географію світу. Європа, що колись була банкіром і постача-льником готової продукції на весь світ, випустила з своїх рук політи-чну і господарську ініціативу в сві-тових справах, втратила активність, орієнтацію, політично та господарсь-ки орієнтується на США. Останні зрозуміли, що їх сила й міць почи-наються в Європі. Маршалів план господарської відбудови Європи, ви-дача позачергової допомоги Франції, Італії, Австрії та Китаю—це перш за все зміцнення політичних і гос-подарських позицій США в Європі й Азії, а не тільки фінансово-торго-вельний бізнес, це оборона старої світової культури й цивілізації, а не лише рятування своїх капіталів і зисків, як це твердять Совети та всякі поплентачі. Америка не розуміє і тому немає сумніву, вона ро-ботитиме все, щоб запровадити в жи-ття план господарської відбудови Європи.

Завоювавши ключеві позиції сировини і торгівлі, маючи потужну флоту, маючи 60% всіх золотих резервів та готовий виробничий апа-рат, США де факто є паном господарської ситуації в світі. Від них залежить успішність відбудови і розбудови світу.

1947 рік, як заявляють амери-канські часописи, був першим роком збільшення державного бюджету США з досить значними фінансови-ми лишками. Фіскальний рік закін-чено з прибутками 1.386 мільярдів дол., а державні борги зменшилися з 290 мільярдів до 257 мільярдів дол. В той час золоті резерви досягли 22,729 мільярдів дол.—на 2,252 мільярдів дол. більше, ніж 1946 р. Таким чином банкноти і різні депозити на 48,8% покриті золотом. Отже, національ-ний частий прибуток США стано-вить 36,638 мільярдів дол.

Безперечно, тут досить значну роллю відіграло збільшення цін на товари, а разом з тим і зріст надходжень податків та інших оплат, але велике значення мало також і збільшення загальної господарської продукції в натурі. За даними міністерства торгівлі, загальна вар-тість продукції всього господарства досягла в 1947 р. 230 мільярдів дол., на 10% більше попереднього року. В тому числі слід відзначити: ви-робничтво радіо досягло 17 мільярдів шт.—на 60% більше проти 1939 року. Збільшився випуск автомобі-лів до 4,750 мільярдів штук, видобуток вугілля—на 16,7%, різних машин, зокрема вагонів, паровозів. Деяке зменшення продукції (на 2%) пока-зує текстильна промисловість через брак сировини. Американці вважа-ють 1947 рік роком найбільшого будівництва. На промислові і жит-лове будівництво витрачено 12 мільярдів дол., що дасть змогу вже в на-ступному році збільшити продукцію заліза, сталі, автомобілів.

В американській промисловості і сільському господарстві тепер пра-цюють 60 мільярдів людей—рекордна цифра в історії США.

Зокрема слід підкреслити зріст американського сільського господар-ства, яке подвоїло свої прибутки в порівнянні з 1939 роком (чистий

прибуток фермерів у 1947 р. ста-новив 18 мільярдів дол.—на 20% більше попереднього року).

Такі загальні дані про стан гос-подарства США в 1947 р. Вони показують, що, не зважаючи на загальну світову кризу, господар-ство розвивалося на високих турах, маючи забезпечений збут всередині країни та поза її межами. Порів-няно з попередніми роками, страй-ки зменшилися. Деякі галузі, як от сталеві, машинобудівельна і авто-мобільна, забезпечені замовленням на 1-1,5 роки наперед і не можуть задовольнити всіх замовців.

Наслідком зросту попиту на хар-чові продукти, товари домашнього вжитку, автомобілі пересічно на 20% проти довоєнних норм, а з другого боку, наслідком потреби експортування продукції до різних країн, переважно європейських,—гуртові ціни на предмети широкого вжитку збільшилися на 25%, на промислові вироби—на 20%, зер-нові і харчові продукти на 20%, а роздрібні ціни збільшилися при-близно на 50% проти 1939 р. Правда, за цей час заробітня пла-та робітників піднялася на 25%, проте є загроза інфляції долара, з чим американський уряд, як відомо, почав боротися, запровадивши кон-троль над експортом, і звернувся з закликом до виробників, щоб вони добровільно знижували ціни. Ці заходи президент Трумен вва-жає недостатніми, очевидно, впро-довж року буде ухвалено ще інші, суворіші.

Американці з деякою тривогою дивляться на 1948 р. Цього року мають відбутися вибори президента,

між партіями можлива боротьба, що може спричинитися до деякого послаблення уваги до господарських питань. Так бувало завжди в роки президентських перевиборів. Тим часом сучасні обставини вимагають, щоб проблемам відбудови Європи, Китаю та Японії Конгрес приділив не тільки багато уваги, а й вирі-шив їх. Питання Німеччини, Австрії, що є передусім господарським, а не тільки політичним, стоїть нині в центрі уваги. Невідомо ще, як розв'яжуться справи загальносвіто-вого миру, що також вплинуть на розвиток американського господар-ства.

З другого боку, питання інфляції вже тепер вимагає рішучих і суво-рих практичних рішень. Щоправда, Електрична Компанія знизила на 5-40% ціни на різні вироби, запля-новано зменшення цін на автомо-білі. Питання зменшення цін на індустріальні товари є одним з най-гостріших, що може мати вплив на експорт США.

Покищо накреслені плани авто-мобільного, машинобудівельного, металургійного виробництва досить сприятливі, проте здійснення їх за-лежить від загальної господарської і політичної кон'юнктури. Є деякі побоювання і невпевненість щодо інфля-ційних тенденцій в господарстві, але американські ділові кола гадають, що през. Трумен шляхом різних комбінацій не допустить до уповіль-нення розвитку господарства і не допустить до кризи.

Америка має шанси й можливі-сті і надалі працювати високими темпами.

В. ВАСИЛЕНКО.

Річний бюджет США

ВАШІНГТОН (ЮП). 12 січня. Перед обома палатами Конгресу Трумен прочитав послання з при-воду державного бюджету на новий фінансовий рік. За розрахунками президента в новому бюджетному році (від липня 1948 р. до червня 1949 р.) витрати становитимуть 35.668.993.983 доларів (приблизно на 2 мільярди більше, ніж у 1947р.-48 р.), а прибутки—40.476.862.051 доларів. У своєму посланні прези-дент зовсім не приховує, що ідеть-ся тут про значні витрати, однак він підкреслив, що неможливо зро-бити жадних скорочень, якщо США не хочуть ігнорувати спеціальних фінансових тягарів, що постають для них наслідком міжнародної ситуації і небезпеки внутрішньої інфляції.

Майже 75% передбачених витрат заплановано на цілі національної оборони і допомоги закордонні. Загальна військова повинність, як-що її затвердить Конгрес, за дани-ми президента коштуватиме річно 2 мільярди доларів, але завдяки

вишколові сильних резерв можна зменшити постійде військ. Особ-ливу увагу приділено розбудові по-вітряної і морської флотії. Витрати на дослідження атома становити-муть, за словами Трумена, при-близно 660 мільярдів доларів, тобто на 200 мільярдів більше, ніж ми-нулого бюджетного року. На оку-повані області, включно з Німеч-чиною, Австрією, Японією і Кореєю, призначено 1.250 мільярдів доларів. З дальших пояснень Трумена виходить, що президент незабаром хоче за-пропонувати спеціальну програму відбудови Далекого Сходу, де, на думку представників американського уряду, стан речей вимагає таких дій, як і в Європі. Вже тепер Трумен просить у своєму посланні, покликаноюся на закон від 1947 р. про допомогу Греції і Туреччині, призначити 419 мільярдів і даль-ше 440 мільярдів для допомоги іншим країнам, включно з Китаєм. З 540 мільярдів теперішньої допомоги для Австрії, Італії й Франції 375 мільярдів буде видано ц. р., а 165 мільярдів—1949 року.

Розподіл допомогівих засобів

ВАШІНГТОН (ЮП). 12 січня. Офіційно повідомлено про розподіл допомогівих сум на окремі країни в рамках Маршалового плану від-будови Європи. Згідно з тимчасови-ми підрахунками Англія одержить протягом усього часу чинності до-помогової програми 5,3 мільярда доларів. На другому місці стоїть Франція—3,7 мільярда. Але аме-риканське міністерство закордонних справ підкреслило, що Канада, краї-ни Південної Америки і Світовий Банк мали б виділяти приблизно 4,1 мільярда доларів, тобто, при-близно, 15% загальних потреб у рамках Маршалового плану. Щоб правильно оцінити ці числа, треба зважати на те, що Маршалів план у теперішній редакції передбачає

План переселення рільників ДП до США

ОМОХА 20 грудня.

План переселення рільників ДП з Європи до Америки набирає щод-налі актуальної форми на Серед-ньому Заході США і активно під-тримується широкими колами фар-мерів. Найбільшим аргументом до цього служить те, що практична сторона цього проекту переселення ДП-рільників не становить важкої проблеми, як це думали раніш.

Офіційно враховано, що з 850.000 ДП, що зараз перебувають в Евро-пі, приблизно 100.000 є рільників. В сучасному економічному стано-вищі Європи ці люди конче по-требують опіки і утримання. З цих 100.000 треба ще відрахувати певний відсоток людей, що їх з тих чи інших причин не допустять до імміграції в США.

Компетентні чинники вважають, що один Середній Захід США міг би легко прийняти і засвоїти ту решту, яка б погодилася та була б допущена до Америки.

Північна Дакота, наприклад, сама раніш мала на 200.000 людей більше, ніж тепер. Бюром „Цензу“ помічено систематичне зменшення мешканців в таких сільськогосподарських штатах як Небраска, Канзас, Айова, Південна Дакота, Мінесота і Вес-косін.

Не дивлячись на те, що посуха, яка спричинилася до втечі людей з тих штатів, знаходиться під пев-ним контролем, в сучасний мент попит на робочу силу в індустрі-альних штатах і зменшення тих прибутків, які фермери мали під час війни, сприяють до виходу населення.

Чи допоможуть ДП?

Таким чином на фермах утворився великий брак робочої сили, який можна було б поповнити лише шляхом допущення певної кількості іммігрантів з переселених осіб (ДП).

До цього часу вважалося недо-цільним поширювати імміграційні квоти і противники імміграції головним своім аргументом виставляли високу механізацію сільського господарства в США та зменшення попиту на с-г продукцію, а приплив нових

іммігрантів може поставити в кри-тичний стан як фермерів, так і самих імпортних ДП.

Ніяких інших причин—ні расових, ні релігійних або мовних, що зат-римували б еміграцію ДП до Серед-нього Сходу США, немає. Такі емігранти могли б знати по всьому Середньому Заході свої національні колонії. Діди теперішніх переселен-ців заклали і побудували багати оселі, міст і фарм на Середньому Заході США. Багато самих тривалих сортів пшениці, таких популярних тепер в США і якими Америка зараз годує Європу, були завезені і окультурені через переселенців з Росії.

Серед урядових чинників, які в минулих місяцях обстежували про-стори Середнього Заходу з метою виявлення спроможності цієї час-тини Континенту до прийняття нової еміграції, був також Поль Гри-фітс, бувший командир Американ-ського легіону. В Омахи він пере-глянув свої застереження проти іммі-грації до США переселених осіб з Європи. Одного разу в своєму ви-ступі проти імміграції він назвав пере-селення ДП до США „свалом“, але його подорож по таборах ДП в Європі примусила його вважати за необхідність прийняти 200.000 тис. ДП до США.

Грифітс каже, що Середній Захід буде „показовою сценою“ для того, щоб встановити, скільки рільників та інших спеціалістів зможе прийняти та асимілювати амери-канське сільське господарство.

Північна Дакота і Мінесота, ма-буть, найбільш активними штатами в справі імміграції ДП до США. Айова також не залишиться дуже позаду далеко від цих перших. Є всі підстави вважати, що саме ці штати будуть найбільшим двигуном для проведення в життя законо-проекту про імміграцію ДП до США, який має розглянути Конгрес на початку 1948 р. Добре перевірені переселені особи будуть бажаними фермерами в США.

(„Нью-Йорк Таймс“, 21. грудня 1947 р.)

Страйки в Рурській області

ГАМБУРГ (РНЦ). 10 січня. В той час, як всі гамбурзькі портові і транспортні робітники в п'ятницю вийшли знову до праці, страйки в Рурській області тривають далі. В п'ятницю вранці також у Мюнхені застрайкував увесь службовий пер-сонал міського трамваю; але страйк тривав, щоправда, лише 24 години. На знак протесту проти скрутної харчової ситуації в четвер припи-нили роботу також понад 8.000 ро-бітників баварської фабрики моторів вагонової фабрики Ратгебера і фа-брики паровозів Маффай, а також 5.000 робітників і службовців заліз-нично-ремонтного заводу в Мюнхені.

Знову „королівське питання“ в Бельгії

БРЮССЕЛЬ (ЮП). 9 січня. На спеціальному засіданні бельгійського уряду прем'єр-міністрові Спааківі доручено нав'язати безпосередній контакт з королем Леопольдом, щоб таким чином вирішити т. зв. коро-лівське питання, що вже три роки залишається відкритим. Прем'єр по-дав до відома кабінету зміст одно-го листа, одержаного від короля

Однак в четвер по обіді страйк припинився після того, як виробничі Ради одержали задоволення від ба-варської організації профспілок, згідно з яким міністерство харчу-вання повідомило, що на приділові картки видаватимуться всі харчі, як і досі.

Сьогодні в Ессе ні, а від учора в Золінгені припинено всяку працю. Але рурські шахти і далі не беруть участі в страйках. Хвилю страйків, що триває з початку цього тижня на Райні і в Рурі, пояснюють на-самперед недостатнім постачанням харчових продуктів.

Леопольда, що живе тепер на до-бровільному вигнанні в Швейцарії. В листі король нібито висловив зго-ду зрестися бельгійського престолу на користь свого сина, якщо таке зречення бажане для інтересів Бель-гії. У вересні престолонаступник досягне якраз того віку, коли вже зможе перебрати на себе престол.

Американський вояк—король

Раймонд Бравн, вояк американської армії і військової поліції в рай-сько-майнському аеродромі в Франк-фурті повідомив у вівторок амери-канську Головну Квартиру, що на-селення тихоокеанського острова Самоа проголосила його королем. 32-річний вояк народився на Самоа і його правдиве прізвище таке: Ла-фоай Лауала Лулу Лені. Як тіль-ки його звільнять з американського війська, він гадає взятися за вико-нання „свого обов'язку владаря Самоа“.

Міністра промисловості Бориса Мі-дріча призначено на голову держав-ної Плянкової комісії. Одночасно Тіто подав писемні пропозиції до Президія Національних зборів щодо реорганізації державного управління, що мають гарантувати прискорення і раціоналізацію економічної відбу-дови країни. Президія погодилася на ці пропозиції. Тоді ж Президія ратифікувала пакти про взаємну дружбу з Болгарією, Угорщиною і Румунією.

Реорганізація югославського уряду

ПРАГА (ЮП). 9 січня. Маршал Тіто здійснив першу більшу реор-ганізацію югославського кабінету. Трох міністрів звільнено і разом замінено 10 міністерських постів.

Література й Містечтво

Ів. КОШЕЛВЕЦЬ

Фрагменти про «Поета» Т. Осьмачки

Перша збірка поезій Т. Осьмачки „Круча“ вийшла друком у Києві 1922 року. „Поет“ датується 1947 роком. Крім цього в згаданому двадцятип'ятиріччі ще три друковані збірки поезій, переклади з Шекспіра й Байрона, „Старший боярин“, а ще більше розкиданого по різних виданнях, недрукованого в нотатниках поета або похованого в архівах НКВД, з яким Осьмачки не раз доводилося мати справу. Незалежно від авторського задуму „Поета“ треба розглядати як підсумок за чверть століття, багатого творчими здобутками й трагічними життєвими колізіями. Та поки що таке завдання лишається побажанням на майбутнє, бо майже всі названі видання, крім останніх двох, стали бібліографічною рідкістю, а недруковане лишається, як звичайно, за межами критичного огляду. Доводиться тим часом говорити про поему без огляду на попередній доробок поета. Сама ж поема, — мабуть, найвизначніше явище в українській поезії останніх років — змістом і формою, стилем така своєрідна, що критика поки що не зважилась докладно розібрати її й належно оцінити, обмежуючись скупими нотатками й побіжними увагами (не претендують на щось більше і ці фрагменти). Хоч, з іншого погляду, автор не має підстав нарікати від часу появи „Поета“ ні одно з видань української літератури не викликало такого широкого обміну думок серед читаючої публіки. Думок надзвичайно різноманітних і суперечливих — від цілковитого заперечення до такого ж захоплення. Промовляє це на користь твору чи навпаки? Відповімо на це словами Оскара Вайльда: „Розходження думок в оцінці мистецького твору свідчать, що цей твір новий, своєрідний і життєздатний“.

Поетична стихія Осьмачки — це поетична стихія народня, насамперед селянська, що корінням своїм сягає, проходячи через ранне християнство, аж до джерел народньої поезії праісторичних часів. Звідти йде анімістичне одухотворення речей, так характерне для Осьмаччиної поеми: у нього в великодню ніч тварини говорять людською мовою; живуть, мислять і відчувають неодошвені предмети. Журавель у дно криничне скрипить про те, „що знає диво словотворне у тварів, не задавлених ярмом“, шумлять шось верби тому таємному, „що десь під сподом сидить справку мовчки у Руді...“ Явори держать збоку хлів і тремтять, „чекаючи від вітру помсти“; навіть тумани, як живі істоти, підносять волохате гіло.

З давніх-давен оживають в Осьмаччиній творчості демонологічні й апокрифічні елементи: наче один з безлічі варіантів ходіння Богородиці по муках, розгортається картина пекла в першій частині поеми. Незрозуміла з першого погляду внутрішня обстановка кабінету ЧК, з людськими черепами замість ліхтарів, має дуже просте пояснення: чекісти в уяві Осьмачки — слуги сатани. Як пекельні потвори, вони не говорять, а дишають з пащеки „смородом образ“, і тому пекельні аксесуари обстановки тут зовсім на місці. Шось апокрифічне є і в геніяльно схопленій картині напруженого руху модерного міста, чужого селянської психіці Осьмачки:

„...трамвайне плетиво над бруком гукає про нічного сатану, що уховив одним скаженим рухом в дрого, неначе в річку чи в струну, кипучі блискавки, й вони там люто гаяють, б'ються розірвати путо. А водії їх ловлять за хвости, вони ж тікають, як з різниць корови, вагони з ляку тягнуть на мости, на брук, на пеглу, на будови...“

Таких картин безліч у Осьмаччиній поемі. Раз-у-раз вони виростають до філософсько осмислених космічних малюнків. Як от, наприклад, високопоетичний образ світобудови в пісні віснадцятій (486-489 октави). До природи космічних образів Осьмачки ми ще повернемося далі, а тут зазначимо ще одну характерну рису його поетичного світосприймання, інший бік того самого явища: пов'язаність образів реального світу з образами з сфери казково-фантастичного. Як і в народній творчості, у Осьмачки вони тісно переплітаються, переростають одно в друге, ніколи чітко не розмежовуючись. Важко сказати, наприклад, чи Вустя звичайна собі дівчина, чи відьма. Або: де кінчається реальність і починається буйна фантазія в розповідях Діда-Кота, і до якої міри у все те вірить сам автор. Нарешті, образ головного героя Свирида, зовсім конкретний, переростає в мітичну

Не раз трапляються зовсім неподдані заперечні порівняння: сказ, що виліз із сльозного корита московського соціалізму, на правду схожий, „мов роги в сатани на молитовник“. Ці поетичні засоби іноді здаються неотесаними брилами, не відразу вкладаються в уяві й змушують подумати, перш ніж схопити образ, зате скільки в них свіжості й поетичної фантазії! В сумі беручи, весь поетичний арсенал Осьмачки виростає з міцної величавої й тривалими традиціями психології українського селянства. Джерела Осьмаччиної поезії починаються десь від коліски українського народу, йдуть широкою рікою через всю його (народу) творчість і, коли вони вириваються на літературній поверхні, тоді ми маємо справжні перлини української поезії: „Слово о полку Ігоревім“, Гоголя, Шев-

свого прокляття, як ота гора, де безневинну душу розпинали і людські і міжзор'яні анали... Це та сама органічно українська пантеїстична ідея Сквороди, тільки поставлена в іншому пляні. Поет прагне гармонії, вивопнення змістом ошого болочого вигуку: „Єдине все, що в нас і що над нами“. І в цьому благородно-нестримному прагненні велич поеми Осьмачки.

Можна б сказати, що Осьмаччина поезія надихана глибоким песимізмом. Гине під московським гнітом українське село, мордоване чекістами, розтоптана чужим чоботом Україна існує тільки в лунах минулого: „колись у нас жили на волі скіти“, був Полуботок і Павлюк, Дніпро, на згадку про минуле, вивертає з глибини крику шоломів... Тепер кремлівський „кесар“ зриває „нації з-під рідних зір і кидає на згубну путь останню“, а вільному поетові стріляють у потилицю, мовляв, „оце тобі від нас такий Пегас, як сісти у постіль було не можна“. Цей песимізм сягає далі, знову розростаючись до космічних масштабів:

Але до кого ти думки свої підводиш, дочко України, в горах, коли по всій землі смутні краї і всі світи далеко у просторах з людьми і зародками у твої роз'єднують і с'юються на порох, як єдиною там бідою затрясе і блискавку різкою пронесе... Окрема цікава тема про спорідненість Осьмаччиного песимізму з сумом за втраченим раєм у світовій літературі, з песимізмом екзистенціалістів і Ф. Кафки, що не бачить кінця людським стражданням, на які ми приречені невідомо за які гріхи. Здається, найближче до цього останнього стоїть наш поет, висловлюючи такі от песимістичні думки:

Життя, життя, ти хвилями без краю геть загопило власні береги, і твою поверхню озирати з розпукою німою навкруги, бо скрізь нічого оком не стрічаю в напруженні самотньої снаги: немає ні чайок, ні жмар, ні неба, неначе й серця там мого не треба.

Не заглиблюючись далі у цю тему, скажемо тільки, що мова тут не йде про наслідування чи впливи. Зокрема Осьмачка йде зовсім окремим шляхом, він збагачує свою поезію, черпаючи багато від Шекспіра й англійських романтиків, але ніколи не піддається ані поверховим впливам, ані тим більше не захоплюється гонитвою за черговою літературною модою. Його талант, як ми вже зазначили вище, живиться безпосередньо з джерел українського народного поетичного духа. Спільність мотивів має тут інше пояснення. Творча думка мистця однаково, незалежно від інших, опиняється перед зависою, що хо-

ває від нашого ока таємниче, повне, болів і розчарувань завтра. Наш вік дає досить підстав для чорного песимізму. При тому одні все ж не траять надії, інші ж, на зразок Кафки, з цілковитою безнадією провіщають, що майбутнє так само темне, як і минуле.

Хіба ж не найбільше підстав для песимізму має український поет-вигнанець, що з далекої чужини з болем серця спостерігає, як „кесар“, мов сатана, творить пекельне мєсиво з націй, де... не засвітить сонце, ані місяць, жовтухи в летючому пилу, і племена сами себе замісять в орду розлюченого загалу, де кожного немов кати підвісять до куряви на зламану стрілу, щоб линули мільйони бідолах, неначе попрострілювані птахи.

І все ж песимізм Осьмачки, повторюємо, тільки з першого погляду наводить на думку про аналогію з Кафкою. Бо завжди на межі розпаду й одчаю самотності Осьмачка знаходить вихід з вузького, замкненого кільця буденного й безсилого реалізму у світ ірраціонального, де відкриваються безконечні перспективи могутнього людського духа. Бож у нього ніде немає грані між реальним та ірраціональним, бо він сам той поет, що може обернути те кільце так, „що проліта воно замети смерті і аж тоді затримує свій лет, коли спадеться з поясом планети...“ В такому творчому злеті виростають останні сім пісень як апогеоза перемоги поета. Тут він досягає найбільшої художньої сили й поетичної виразності, а образ його героя справді виростає в титанічну постать Прометея. Ось він стоїть з піднесеним чолом на скелі, кидючи гнівні слова до „силі всіх початків і загину“:

Сама ж, о слово, на безоднях ти пливеш з розкритим і порожнім лоном, і саме час мені слова стрясти з душі, неначе ос отруте гроно, в ту совість, що утворив світи серед якогось вічного закону, який формує тут звірний люд надхнення убивати і мій труд...

Посилаючись на такі місця, дехто по-фарисейському закидає поетові коштунство. Але цього не будемо спростовувати, бо явно чи приховано такі закиди робляться й Шевченкові, Гете та іншим. Але, на щастя, справжнє мистецтво розвивається не за фарисейськими рецептами.

Є песимізм у поемі Осьмачки, глибокий, розпачливий. Але кожний, хто, дочитавши її до кінця, замислиться над почуваннями, враженнями, які не відразу вміщаються у душі й серці, а вимагають ще й ще раз перерахувати (бо тільки так і можна осмислити все багатство її змісту), відчує, що домінуючим безумовно лишається настрої, який, попри весь песимізм, спрямовує погляд вперед. Не хочемо тут накидати поетові фальшивий (далі на 4-й стор.)

Ганна Черінь

Дякую!

Я влячна Богу, що мене Уподобав хоч трохи; Що на ногах я маю не Полатані панчохи,

Що серце б'ється у грудях, А не слизька амеба, Що маю над собою дах — Шматок ясного неба.

Коли ж прийдуть тяжкі часи, що в латках зарябію, Скажу: Благословен еси, Все ж дякую Тобі я,

Що можу ще старий кожух Повпшувати латками, Що я не мерзну, не дрижу І не свічу лятами.

А як прийдеться вже мені Колись в ніч осінню Блукати може босоніж По гострому камінню,

Я помолюсь: Отець Святий, Подай же телу нічку! Мені в дорогу засвіти Зігниши, наче свічку!

М. ОРЕСТ

Лист

Ми розлучились. Ні, нас владно розлучив
Війни ненавтої розбурханий наплив.
Не знаю я, коли ми зійдемося знову,
Чи нам призначено спіткання мить чудову?
Добро забуло свій у світ дороговказ;
Глухий на жалоці понятий адом час.
Скорботний, мислю я, життя свого непевен:
В які нурти жахів нас люто пожене він?
„Жди, рабе, гіршого“ — такий є знак доби,
Доби понурої злочинства і ганьби.
Але бурханню твою коритись я не хочу
І тужного кінця для себе не пророчу.
Повірно в чудеса на цій землі старій:
Що signum temporis відміниться якстий,
Що пропадуть дими скитальства і жалоби,
Що хрестить доля знов життєві наші тропи;
З сердечним трепетом Вас привітаю я,
І, неотілена, спашне душа моя —
І після навісних негод і буревіїв
Ми знов побачимо першоворестовий Київ,
І нас, як з чорних днів всеблагосний ексод,
Цілющий стріне шир Дніпрових вольних вод.

1944.

постать Прометея, коли в третій частині поеми він кидав гордий виклик „силі всіх початків і загину“. Почасти тут причина деякого упередження, з яким іноді ставляться до твору Осьмачки, мовляв, хаотичного й незрозумілого. Почасти ж в тому, що є, здається, найбільшим його поетичним досягненням — в надзвичайній оригінальності й свіжості образів, метафор, порівнянь, тільки йому властивих і зовсім не подібних на утерті літературні шаблони, до яких читач поступово звикає. Ось такий, надр., опис напруженої хатньої тиші:

І в хаті мертва тиша й супокій тримали стело над людьми посполу, і жадний птах з горіща в дзвін надій, ані з повітки не пробив на сполох, і тільки в груди змучені й худі серця ритмічно стукали з - за столу...

До відчутності ясно окреслено тут образ тиші, поєднаної в „ритмічному стукоті серця“ з передчуттям чогось страшного, що невмолимо наближається (бо ж далі йде картина садистичного винищення Чиччиного роду чекістами). А може зовнішнє (підкреслюємо, тільки зовнішнє) враження хаотичності посилюється розгорненими метафорами й порівняннями, до яких так часто вдається Осьмачка. Хусточка, „мов перший сніг...“, Порівняння ніби закінчене, але далі воно розгортається в цілу самостійну картину: той сніг,

що десь до сонця підійма могла над смугами блискучими доріг, ужджених аж до морського гирла автами подинці та в гурті з пашнею, мов краплинки золоті,

ченка. Поява Осьмачки на цій лінії в двадцятому столітті несподівана й тим більше радісна, що руїна останніх десятиліть, сувора реальність життя, здавалося, затруїла душу, підточила внутрішню духову субстанцію, без якої народ перестає існувати — гине або асимілюється. Здібність нації давати таких органічно народних поетів, як Осьмачка, — свідокство її безсмертя.

Деякий опір, з яким публіка зустріла поему Осьмачки, безумовно, явище тимчасове. Це той опір, який, за словами Жюль Ромена, „усуває непотрібні й неглибокі опроби, дрібні рухи на поверхні, примхливі або фіктивні новаторства...“ Але Осьмаччина поема до явищ цього роду не належить. Для неї лишається дійсним дальше твердження того ж автора: „Він (опір) часто загаює триюфк великого твору, але дуже рідко йому перешкоджає“. Поема поволі, але певно здобуває читача й надовго залипиться одною з найкращих літературних пам'яток своєї доби.

Ідеї Іх назагал небагато, каже Осьмачка, і тими небагатьма ідеями одвічно живе людство. Мало їх і в поемі. Але тут ми мусимо повернутися до героя її — Свирида Чички. Він виріс і зформувався в довершено замкненої сфері реального й фантастичного селянського світу. В університеті й пізніше не прийняв „грішми й неправдою зіпсутого“ міста, протиставив йому свій світ, селянський,

привісний в серці і осіяно пташко, і звернені до ірлю вже дні,

Перші ластівки

(„Студентський Вісник“, ч. 1. 1947. Журнал Центрального Союзу Українського студентства)

Людину, що сиділа все своє життя по той бік „залізної заслони“ і що, потрапивши по цей бік заслони під час війни, з жадою кинулась шукати тут вільної творчої української думки, зустріла тут певне і то досить прикрим розчаруванням. З великим апетитом і задоволенням ознайомившись із Липинським, Донцовим, Чижевським та працями інших „поцейбічних“ авторів, новий емігрант не знаходив документів живої думки поточного, сьогоденського життя.

Але уважно „свіже око“ поміжало такі скромні циклоstileві видання, як берлінський бюлетень НОУС'у. Пізніше, по війні, з'явився в Геттінгені кілька циклоstileвих зопитів „Стеж“, в яких бачимо руку і відчуваємо дух основних авторів берлінського бюлетеня НОУС. Це вже була для нас справжня знахідка. У мертвих водах повоеваної західноукраїнської думки раптом з'являється жива течія нового типу людини, що на-

самперед хоче вміти думати і почувати, що учить її росте. Ці видання не дістали належного відгону тільки тому, що їх уперто замовчували.

Перше число органу сконсолідованого ЦЕСУС'у цікаве і значуще саме наявністю в ньому цих животворних струмків-думок бюлетеня НОУС'у і „Стеж“.

Не претендуючи в цій нотатці на оцінку нового журналу, скажемо, що стаття Р. Лісового „Суспільність і наука“ — одна з найкращих статей, що з'явилися в нашій пресі протягом останніх років. Хто хоче знати, на що хворіє українська суспільна ментальність і духовність на еміграції, — нехай вдумливо прочитає і продумає статтю Р. Лісового. Наявність таких статей говорить про те, що в західноукраїнському середовищі вже народжуються і формуються сили, які переможуть власні слабості того середовища. Більше того, такі течії мають перспективи вийти на генеральну лінію загальноукраїнських духо-

вих шукань. Це бо вже європейська думка.

Стаття І. Лисяка-Рудницького „Розбіжності в міжнародному студентському русі“ дає добрий зразок доброї зорієнтованості українця в міжнародних проблемах.

Одного тільки не розуміємо: чому статтю „Суспільність і наука“ Р. Лісового редакція помістила порядком дискусії? Чи не тому, що вона є найцінніша в цілому числі і що це є в моді сучасної порожньої журналістики — все, що чудом є високоякісним, ставити під сумнів? Ю. ДИВНИЧ.

Капеля бандуристів

ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА ПІД МИСТЕЦЬКИМ КЕРІВНИЦТВОМ Гр. КИТАСТОГО ЗАПРОШЕНА НА ІМПРЕЗИ ДО АНГЛІЙСЬКОЇ ЗОНИ.

Капеля бандуристів Китастого на запрошення майора Кірби виїхала на англійську зону на міжнародну виставку, в якій приймає участь цість націй з цілої англійської зони.

Концерт відбудеться 18 січня в місті Ганновері, після чого капеля дасть ряд концертів по таборах українців та інших національностей.

Що сказав Шекспір про Україну устами Т. Осьмачки

... Бідна
моя країна вже боїться тіні
своїї... Нам вона не матір'ю
назветься — тільки домовиною.
Нічого там нема... І хто не зна
нічого, тільки той сміється там.
Там стогін, голосіння і здхання
повітря роздирають, і ніхто
не поміча... Там горе лютее
звичайним хвилюванням видається.
А дзвонять по душі, то ледве хто
спитає, по чий; життя в людей
од квіток швидше на брилях там гине,
і мруть раніше, ніж недуга прийде...

(„Макбет“, ДВУ, Харків, 1931 р. Переклад Т. Осьмачки).

Берлін — рай кіноаматорів

Під таким заголовком газета „Нузель де Франс“ опублікувала кореспонденцію з Берліна з цікавими порівняльними даними про кінопродукцію чотирьох окупантів. Деякі витяги з статті подаємо нижче.

Серед інших вигод берлінці мають змогу ознайомитися з кінопродукцією чотирьох окупантів та скористатися її досвідом для нової німецької кінопродукції. На першому місці знову стоять французькі фільми, на останньому — російські.

Вже при першому поверховому огляді кидаться в вічі, що французькі фільми майже завжди побудовані на драматичному напруженні, не слабкують на надмірну розтягненість, першорядно фотографовані, хоч головною темою їх і далі лишається переважно кохання. Російські фільми найновішої дати до втомі нудні, патетичні і часто фальшиві й штучні. Вони майже виключно пропагандивні. Змістом, режисурою й технікою виконання наймовірно примітивні. Зате завжди в них можна пізнати гру першорядних акторів. Російська фільмова продукція досягла

свого найвищого пункту коло 1937 року. До цих часів належить ряд блискучих фільмів, що змальовують жовтневу революцію. З останніх часів бачимо також одиниці випадки досконалого освітлення проблем, пов'язаних з німецькою окупацією.

Американські фільми переважно сенсаційні. Біографічні фільми з США значно цікавіші за фільми на ту ж тему советського походження. Дія англійських фільмів переважно відбувається у вищих суспільних колах, часто вони зраджують захоплення англо-саксів кримінальними романами та історіями з привидами.

Повертаючись ще раз до російських фільмів, автор статті зазначає, що в них впадають в око великі претензії, але малі досягнення. Тенденція самозвеличення гдується мистецькі якості, бо самовихвалювання, як відомо, робить мистецтво неплідним. Російські фільми сильніші там, де йдеться про фольклорні речі, народні танки й казкові мотиви.

Німецька кінопродукція покищо не використала чужого досвіду і майже нічого цікавого не дала.

Східня мудрість

Довга ніч для того, хто не може спати. Довгий шлях для того, хто втомився. Довге життя для того, хто не має розуму.

Тільки той, хто знає власні слабості, може бути справедливим до слабостей свого ближнього.

У краях наших діях завжди є зернятко самохвальства, трошки багання, щоб люди нас похвалили. І це багання тільки тоді нешкідливе, коли людина може собі сказати: якби її, замість похвали, ганили за той вчинок, то й тоді вона зробила б те саме. Тут є лише один вихід: тримайся невідступно того, що дійсно корисне твоєму ближньому і де ти йому можеш допомогати. Хай тебе при тому зовсім не турбує те, що відбувається в твоїй душі, бо на міркування про те у тебе немає часу.

Головна причина нашого невдоволення життям — нічим не обгрунтоване припущення, що всім нам дане право на щастя, яке ніколи не скінчиться. Якби ми розуміли й цінували все шляхетне благо життя, яке дає нам можливість з'єднатися духом і любов'ю з тілесним і духовним світом — нам ніколи не прийшла б думка, що можна б бажати чогось ще іншого.

(Karl Nötzel, Oestliche Weisheit)

Фрагменти про „Поета“ Т. Осьмачки

(закінчення з 3-ї стор.)

оптимізм, абсолютно йому чужий. Лише хочемо підкреслити загальний тонус поеми, що духом своїм чужий безнадійному песимізму.

В останніх піснях поеми є майстерно окреслений поетичний образ дівчини, що тужить за поетом, захоплена його демонічно притягальною силою. Вона три дні й три ночі плаче над лісею, збираючи сльози в келих квітки,

щоб сльози всі у пелюстках на дні зробилася сльозою однією,
мов зорі там на вічних полотні збігаються у сонце величезне
і горна ніч завжди від цього чезне,

щоб з лілей та гарячих сліз витворився діамант, який зірве із задуму розбуджений поет. Мало в нашій поезії таких яскраво поетичних образів жінки, з безмежно ніжним і водночас мужнім серцем.

В ній є щось від безсмертного образу Ярославни. Хто вона, ця

дівчина? Просто романтично настроєна студентка, як рекомендує нам її Осьмачка? надхненниця поета — муза? чи символ цілої України? Мабуть, і та, й друга, й третя, бо існують вони неподільно в реальності й творчій уяві поета. Так, це спрагла волі Україна, зафіксована Осьмачкою в динамічному пориві до незнаних обривів, за якими поет бачить розбурхані космічні сили і не боїться стати на про з ними, вимагаючи від „сил смерті і в світах обнови“ здійснення великої Правди.

Поема Осьмачки — епохальний здобуток української поезії. Разом з успішним дебютом поета в галузі прози („Старший боярин“) вона свідчить, що творчість Осьмачки увійшла в стадію великих можливостей, які трудно зараз переоцінити.

Ю. ДИВНИЧ

Перша цеглина до біографії Миколи Хвильового

О. Ган (псевдонім одного видатного літературознавця) випустив у видавництві „Прометей“ свою працю „Трагедія Миколи Хвильового“. Ця книга є одною з цікавіших сьогоденських книжкових поє, і ми одразу рекомендуємо її для найширших українських читачьких кіл.

За останні три роки появилася дуже багато статей і навіть брошур про М. Хвильового. Але, за трьома-чотирма винятками, вся ця література про Хвильового дуже низькоякісна, примітивна й шкідлива. Чого досягла ця численна література про нашого видатного письменника — так це хіба цілковитого спотворення образу Хвильового в очах читача. Тут уже не важко, чи даний автор любить, чи ненавидить письменника, прихильний чи ворожий до нього. „В ідіоті все качества безразличні“ — сказав Шедрін. Деякі партії поставили ім'я Хвильового на своїх прапорах. Але що з того, коли вони при тому спотворюють і викривляють обличчя „великого м'ятежника“, стараючись спекулювати на великому імені і втиснути його в прокрустове ложе партійного декалогу? Деякі партії, навпаки, випустили найбрутальніші пасквілі проти Хвильового. В результаті читач, який не має сьогодні на руках творів письменника, не може скласти собі ніякої більш-менш правдивої уяви про нього.

Книга О. Гана є щасливий виняток із цього нечистого потоку дру-

кованих матеріалів про Хвильового. Її головна цінність у тому, що вона подає нам перші реальні контури чи віхи біографії письменника, починаючи від його прадідів і кінчаючи громадянською війною. Можемо сказати, що маємо першу солідну спробу концепту біографії дитячих і юнацьких літ Хвильового. Автор, який сам походить із тих місць, де пройшли дитячі і юнацькі роки письменника, і який збирав у родині Хвильового біографічні матеріали, ґрунтовно перекинув і заперечив всілякі безглузді твердження про нібито московське походження Хвильового, про його московське початкове виховання, про московсько-большевицьке оформлення його юнацького політичного світогляду, про „страшну роботу в ЧК“ та інші казки-легенди. Сьогодні, коли появилася книга фахової і компетентної в цій питанні людини, ніхто не посміє безкарно спекулювати на тих легендах. В цьому першорядне значення цієї книги, без якої не може обійтися той, хто захоче говорити або писати про надхненника й одного з організаторів „харківської доби“ української історії.

Виявляється, що поет родився не в робітничій родині, бо батько його Гр. Філіпов належав до „інтелігентного пролетаріату“ і вів свій родовід, мабуть, від багатих предків-дворян, що потім збідніли. Його російське прізвище ще не говорить за його російське кровне похо-

дження, бо рід цей давно жив на Україні. Батько Миколи був учителем у Тростяні на Харківщині і мав інтимні й глибокі зв'язки з місцевим українським населенням. Мати письменника Єлисавета Іванівна Тарасенко — донька бухгалтер-мастків мільонера Кеніґа, прадідо по матері був дитиною французів й українців. У родині Тарасенків жило українське народолюбство і, як пише О. Ган, „звідти либонь пішли в основному й національно-політичні симпатії Миколи Хвильового, найближчим наставником якого і старшим другом був його дядько по матері, Володимир Іванович Тарасенко, що борючись потім у лавах бійців за створення Української Народньої Республіки й загинув смертю хоробрих на полі бою“ (ст. 10). Микола виростав і прожив свої молоді роки здебільша саме в родині Тарасенків. На формування українського світогляду молодого Миколи з дитячих літ впливали такі українські патріоти як його учитель А. Кривохатський та О. Л. Сільванський і його дружина. Життя складалося так, що Микола закінчив тільки п'ять класів гімназії і на цьому скінчилася його формальна освіта. Але він змалечку, живучи в інтелігентному середовищі, мав змогу й читав багато добрих книг, зокрема з бібліотеки поміщиці Савич. Змалку читав він також „Кобзаря“ та знав із нього й інших українських поетів напам'ять багато віршів. З інших авторів цікавили його Лермонтов і Ніцше.

Життя примушує юнака йти в „люди“. 1914—15 року правдою він уже сльосарем. Нарешті в розпалі першої світової війни йде добровільцем у царську армію, щоб... знехвалити її. Тут застає його Велика Українська Революція і він разом з усією 14-ою дивізією пере-

ходить у склад українських військ і керує, як український патріот і гарячий прихильник Центральної Ради, культурно-освітньою роботою в солдатському комітеті дивізії. „Жовтень 1917 року зустрічає Хвильовий як свідомий українець“ (ст. 19). Далі йде огляд бурхливих революційних років життя.

Роки письменницької роботи Хвильового від 1920 по 1933 рік О. Ган змальовує, на жаль, дуже схематично й дуже неповно. На цьому тратьє його книжка, як цілісна біографія. Ми не бачимо тут ясно велетенської роботи енергійного організатора й ідеолога українського культурного процесу. Не показано виразно шаблів його організаторської праці над літературним процесом, ані його літературного побуту. Група „Урбіно“, „Валіте“, „Літературний ярмарок“, передсмертні роки — виповнені кипучим і яскравим змістом та боротьбою, на жаль, не описані з належною повнотою, хоч автори це було легше зробити, ніж віднайти першоджерельні відомості про дитинство і юність письменника. Ця частина біографії лишається в книжці фактично не виповненою.

Натомість автор вдався в тлумачення ідейної еволюції Хвильового і присвячує цьому більшу частину своєї книги. Тут йому менше пощастило. Основних проблемних вузлів ідеології Хвильового та її розвитку О. Ган не спромігся як слід окреслити, хоч він і близько коло них ходять та робить чимало цінних спостережень.

Та не менше в цій частині автор робить і помилкових висновків. Помилкою є ототожнювання самого Хвильового з окремими персонажами його творів. Хвильовий ніколи не є автентичний ні з

одним із його героїв; він висловлював себе свідомо й підсвідомо всіма ними, а також способом подачі тих героїв. І в цьому своєрідність його художньої методи, що так сильно проявилася зокрема в новелі „Я“. Так само довільно і часто невдало трактує автор окремі образи Хвильового. Напр., „сірого чортика“ — цей образ слабости людської натури, безсилої скепсису, настирливо нудної сили міщанського соціального клімату О. Ган трактує як образ... любові до України. Сіроко гаряча юнка з ранню на скроні цей образ зродженої в революції динамічної, зраєної ворогом України — автор тлумачить чомусь, як образ самої літньої революції. Взагалі О. Ган не доглянув, що революція і Україна у Хвильового явища нерозривні, що Хвильовий — поет та ідеолог революційно-творчої, динамічно-новаторської України, і що він ніколи не відривав України ні від яких своїх соціально-політичних уяв і прагнень. Це була для нього нерозривна єдність, і він не перестає змальовувати трагізм розриву українського комплексу на незалежні сили з відосередніми тенденціями. Зовсім невирне твердження, що „загалом політиком Хвильовий ніколи не був“. Це був один із наймудріших і спритніших політиків „харківської доби“ української історії. В найтрудніших і смертельно-небезпечних умовах він цілою низкою дотепних і сміливих тактичних ходів дивився таким успіхів, які ніколи ніяким шляхом не вирвати вже з арсеналу української визвольної духовості.

Короткий газетний розмір не дозволяє нам детальніше спитися на окремих моментах цінної книжки О. Гана, яка є незаперечним вкладом у незапочатковане ще хвильовознавство.

Два обличчя України

† Д-р Павло Лисяк

1. Давня справа

Два обличчя України існує здавна. Одно обличчя бачать і змальовують окупанти наших земель, які приходять на ці землі, що течуть „молоком і милом“, для наживи та визиску, і друге — те, що його бачать щирі сини України, які тяжко переживають разом з своїм народом усі його нещастя. Щоб не заглиблюватися дуже далеко в минуле, я нагадаю два цікаві факти з кінця XIX століття.

Граф А. Толстой, відомий тодішній російський письменник, що мав добрі масти на Україні, купуючись, як сир у маслі, і поглядаючи на Україну з вікон свого панського палацу десь на Чернігівщині, весело виспівував:

Ти знаєш край, где всьо обідьем
лишет,

Где реки льются чіше серебра,
Где ветрок стеной ковил колашет,
В вишньових рошах тонут хутора!..
І т. д.

І в той же час відомий український письменник Борис Грінченко, що сутужно, бідуючи, жив у самій гущі народній, учив той народ грамоти і болів його болями, сумно виспівував:

Убогі ниви, убогі села,
Убогий, обшарпаний люд...
Смутні картини, смутні, невеселі,
А інших не знайдеш ти тут!
Не став би дивитись, хотів би забути,
Так сили забути нема:
То рідні села, то рідні люди,
То наша Вкраїна сама...
У чому ж тут справа? Чий ж
пісні правдивіші? Хто мав рацію?
Обидва!

А. Толстой, як представник півної окупаційної московської сили на Україні, бачив тільки її природні багатства, для визиску яких сунула сюди з півночі маса його окупленців. Борис же Грінченко з глибоким сумом спостерігав жалюгідне, нужденне й тяжке життя українського народу серед тих розкошів природи, але під важким визиском московських окупаційних сил.

Так було більш, як півстоліття назад.

Тоді, до речі, ще можна було, бодай потихеньку, співати супротивних пісень. Але тепер вже ні! Тепер — дивись на те, що тобі окупанти показують, слухай лише того, що тобі співають вони...

2. Обличчя «самостійної» УССР, як його малюють офіційні советські джерела

Україно моя, Україно,
Золота ти моя сторона!..
(З пісні советського російського письменника Лебедєва-Кумача).

Переді мною жмут газет з України. Це — „Правда України“ російською мовою і „Радянська Україна“ укр. мовою. Обидві газети є органами ЦК КП(б)У і Верховної Ради УРСР. Це осінні числа. Трохи застарілі, але нічого. Все ж таки це не якась там видумка, а офіційні документи...

З цікавістю перегортаю великі сторінки цих газет. Що там у нас робиться? Як там живуть? Як це відбито в газетах?

Перше, що впадає у вічі, це неугавний крик: „Хліб — родіне! („Пр. Укр.“ ч. 159 за 1. VIII. 1947). „Родіна“ жде від України повної перемоги в боротьбі за хліб! Кожний колгосп мусить щоденно брати участь у хлібозаготівлях аж до повного виконання плану!“ І це не якнебудь, а великими літерами на цілу сторінку! („Пр. Укр.“ ч. 161 за 3. VIII. 47). І знову там же статті російською мовою: „Льквідувати відставання Вінниччини,“ „Отчизне!“ тощо. У цій останній якесь Лідія Компанієць патетично пише:

... Поїзд за поїздом відходить з Прилуки, йде хліб України в амбари Родіни!...

При чому ця „Родіна“ — візьміть до уваги — вимігала все до зернинки.

Ось у числі 159 „Пр. Укр.“ на першій сторінці читаємо:

„Республіканський декадник по збору колосків. ЦК ЛКСМ України схвалив ініціативу Дніпропетровського обкому ЛКСМУ, що оголосив масовий декадник по збиранню колосків на нивах, що з них зведено врожай, комсомольцями, несоюзною молоддю, піонерами і школярами. ЦК ЛКСМУ оголосив такий же декадник по всій республіці і запропонував усім обкомом комсомолу організувати масовий вихід комсомольців несоюзної молоді, піонерів і школярів по збору колосків на колхозних і совхозних полях.

Особливу увагу обкомів комсомолу ЦК ЛКСМУ звернув на потребу організувати таку роботу, щоб у цьому декадникові брала активну участь людина міст і районних центрів у вихідні дні і неробочий час.“

Минув місяць, і знову читаємо: 1) — „Рад. Укр.“ ч. 183 за 30. VIII. 47:

„По більшовицькому боротися за виконання плану хлібозаготівлі!“ „На Вінниччині поблажливо ставляться до зривників хлібозаготівлі!“ (Це аншлаг на цілу сторінку) „Побільшовицькому керувати хлібозаготівлями! Організувати вивіз хліба по кожному колгоспу і району в таких розмірах, щоб це повністю забезпечило виконання зобов'язань, даних товаришеві Сталіну.“

2) А в „Пр. Укр.“ ч. 188 за 4. IX. 47 знаходимо теж велику статтю з наголовком: „З усією рішучістю і твердістю піднести теми хлібозаготівель!“ А в самій статті читаємо: „Зараз, як ніколи, потрібна більшовицька непримиренність до хиб у керівництві хлібозаготівлями і залізна воля до подужання перших-ліпших труднощів на шляху до повного виконання зобов'язань, що їх було дано товаришеві Сталіну.“ І т. д. І т. ін.

Пригадую один випадок з далекого минулого. Я був тоді ще малий селянський хлопець, пас на облоній гусі. Дивлюся — через поганеньку мілководу річку Лісогор селянин їде возом із снопами. Підїхав він до берега, лежачи на снопах, аж тут віз зупинився. Хоча беріжки був не дуже круті, але слабенька, загодована й змучена конячина не змогла перетягти воза через невеличкий поріжок, що був у воді на березі.

Скочив селянин на землю і давай „заохочувати“ конячину батогами! Але що не рвонеться бідна тварина — не може витягти віз на берег.

Підїхали ще селяни. І от всі вони почали багатоголосим диким криком „но! но!“ та хльосканням батогів „заохочувати“ конячину. Зчинився такий ляскіт батогами та такий дикий крик, що мені аж моторошно стало.

Конячина, наче божевільна, рвонула раз, два, три і, кінець-кінцем, вивезла віз на берег та й зупинилася. Я глянув на цю нещасну тварину і мені стало шкода її. Вся вона була мокра і вкрита білою піною, а тудуб її трусився, наче від лихоманки...

Цю картину нагадав мені оцей крик, що ним заповнені шпальти двох великих щоденних газет з України аж до самого жовтня місяця. Що то було за пекло для наших людей!...

Так тяглося майже до середини жовтня. Аж ось в ч. 220 за 12. X. 47 „Рад. України“ ми знаходимо радисний крик перемоги! Три чверті газети заповнено ним: „Україна достроково виконала план хлібза-

готівлі!“ „Велика господарська і політична перемога України!“ „П'ять мільйонів пудів хліба понад план!“ (це тільки з одної Харківщини), Рапорти уряду УРСР і ЦК КП(б)У вожлеві народів Сталіну про виконання хлібозаготівлі і аншлаг на цілу сторінку:

„Хліб України — Батьківщині!“...

Але чому це так: „Україна — Батьківщині“. І що це за „батьківщина“, що так старанно, без усіх септментів, а „з усією рішучістю і твердістю“ вимітає з України все, примушуючи збирати й здавати навіть розгублені по полю колосочки?

На це ясно відповідає величезна стаття, що займає майже дві сторінки в російській „Правді України“ ч. 188 за 4. IX. 47 під наголовком: „Про 800-річчя Москви. Матеріали для доповідачів“, де в розділі V сказано:

„Столиця нашої „Родіни“ є Москва“, бо, пишеться в IX розділі, „Навкруги Москви великий Сталін зібрав усі народи Советського Союзу в єдину братню сім'ю“. І на решті, як сказано у тому ж IX розділі:

„Москва надсилає до різних республік і областей кваліфікованих робітників та інженерів, досвідчених організаторів і командирів виробництв. Інженери й техніки, учителі й лікарі, що здобули освіту в Москві, будуть комунізм і на берегах Тихого океану, і на залитому сонцем побережжі Чорного моря, і в суворій Арктиці, і в степах Казахстану, і на берегах Балтики. В цьому проявляється братерська допомога Москви, великого російського народу усім іншим народам нашої славетної родіни!“

Але чим же живе УССР, оця нещаслива колонія „Батьківщині“ Москви, окрім прийняття на себе (і то з великим захопленням!) різних „добровільних“ зобов'язань, різних змагань та виконання різних даних їй плянів, включно до вибирання розгублених по полю зернин? Чим живе вона, наша Україна, окрім „безмежних радощів“ з нагоди надсилання їй з Москви „братерської допомоги“ у вигляді „досвідчених і висококваліфікованих організаторів і командирів“ тощо?

Шукати правди про економічне становище людини України у всіх оціх „Правдах України“ та „Радянських Українах“ не доводиться. Адже усі ми добре знаємо, як у 1932 і 1933 роках, коли мільйони людей на Україні вимирали з голоду, коли мерці валялися не тільки по полях, а й по вулицях міст, в жодній газеті, що виходили в ССРСР, не було про це й натяку! Навпаки, там лаяно закордонних „буржуїв“ за те, що вони насмілюються, мовля, видумувати про якийсь там голод на Україні! А це ж був найбільший голод за увесь час існування російської імперії, коли Україна, внаслідок пляну, проведеного, висловлюючись словами „Правди України“, „з усією рішучістю й твердістю“ (адже російське прислів'я каже: „Москва сльозам не вірить!“) Україна втратила близько семи мільйонів живих людей (катастрофічне зменшення народжень ми тут не враховуємо!). Як же і підстави тепер шукати дійсної правди у „Правді України“ тощо? Аж ніякісіньких!...

3. Обличчя України — мосновської колонії, як його малюють випадкові вісти, що потрапляють до закордонної преси

У Вас дехто може говорити, що тут є Україна. Фігал! Тільки назва є і кілька газет є по-українськи писаних. Всюди по урядах москалі. Всюди написи по-російськи, рідко по-українськи. Хіба дехто вулицю замитає, чи де там у бюрі послугує

В часі недавніх Різдва Свят 8 січня 1948 р. помер у лікарні в Drütte bei Wattenstedt на шістдесят першому році життя один з видатних українських громадських діячів, адвокат і публіцист, д-р Павло Лисяк, в р.р. 1938 і 1939 посол з Українського Національно-Демократичного Об'єднання (УНДО) до польського сейму. Похорон відбувся 12 січня 1948 р. на місцевому цвинтарі в місті Госляр в англійській зоні.

Покійний походив з дрібноміщанської родини з Угнова, повіт Рава Руська в Галичині, де й закінчив народну школу. Поруч Комарна, Яворова, Сокаля, Буська і Тернополя Угнів належав до тих місцевостей і міст, звідки з-поміж місцевого українського міщанства — хліборобів і ремісників вийшло багато української інтелігенції, що відіграла помітну творчу роль в українському національному відродженні Галичини.

Пок. Павла Лисяка віддали батьки до української державної гімназії в Перемишлі, в якій директором був відомий у краю український педагог, діяч і письменник, опісля й посол до австрійського парламенту, Григорій Цеглинський, що мав великий додатний вплив на освіту і національне українське виховання своїх учнів. Матуру склав Павло Лисяк у згаданій гімназії в 1905 році, як один з найбільш талановитих учнів, і того ж року записався на правничий факультет віденського університету. По двох роках вернувся у львівський університет, що його й закінчив зі ступнем д-ра прав та перейшов на адвокатську практику.

В часі першої світової війни відбував етапну воєнну службу в австрійській армії, головню у Відні, де працював разом з істориком Іваном Кравецьким і ред. Іваном Німчуком у редакції часопису „Неділя“, призначеного для полонених російської армії. У вересні 1919 р. обняв редакцію тижневика „Український Прапор“ у Відні, після відїзду до Кам'янця Под. основника і першого редактора цього часопису, д-ра Ст. Барана. Пок. Лисяк редагував цей часопис до половини 1921 р. і за якийсь час виїхав до краю, одержавши по довших заходах дозвіл на поворот від польського посольства. По кількох роках виїхав до Варшави, де обняв редакцію органу національних меншин у Польщі під назвою „Нація“, що виходив у чотирьох мовах — англійській, французькій, німецькій і польській, якими покійний, людина широко освічена і з небуденним талантом до мов, володів у слові й письмі. Цей журнал, що виходив цілий 1926 рік, присвячував багато місця українській проблематиці, доходив до усіх політичних кіл і уря-

дів в Європі й поза нею та причинився у великій мірі до спопуляризування української державницької справи серед чужинського світу.

В 1927 р. д-р Лисяк покинув Варшаву і, склавши перед тим адвокатський іспит, відкрив адв. канцелярію в Журавні біля Стрия, де й проживав аж до другої світової війни. В глухому містечку займався він не тільки професійною практикою, але як адвокат-громадянин присягував багато праці й місцевим українським справам майже у всіх ділянках, як це робили в Галичині адвокати-громадяни, на плечах яких лежав звичайно головний тягар усієї організаційно-національної праці. При цьому був і публіцистом небуденної міри і час від часу писав статті до львівського щоденника „Діло“.

При виборах до польського сейму в листопаді в 1938 р. вийшов постом зі Стрийської округи як кандидат УНДО. Послом був недовго, бо вже 1 вересня 1939 р. вибухла німецько-польська війна. Перед польською інвазією виїхав д-р Лисяк до Кракова, де незабаром відкрив адв. канцелярію, що її він до літа 1944 р., здоївши собі, як адвокат, чималу практику. Як завжди, цікавився він нашим національним життям, зокрема політичним, беручи в ньому видатну участь. У тих роках написав багато статей для щоденника „Краківські Вісті“, зокрема на економічні теми та про советську політику супроти українців.

В 1944 р. виїхав з Кракова далше на захід, осідаючи зразу в Судетах, а пізніше в Гослярі, де й спочив назавжди. У цій найновішій своїй скитальщині відіграв д-р П. Лисяк дуже визначну і провідну роль у організації нашого життя у британській смузі та був її речником на з'їзді ЦПУЕ в Ділінгені 14.-16. 11. 1947 р., де вилосив іменем делегації цієї смуги довшу змістовну промову. В поворотній дорозі перестудився, а що вже й давніше занепадав на здорів'я, його ослаблений організм виявився мало відпорний і він уляг недужі печінки в злуці з перестудою.

З Покійним зійшла в могилу на чужій землі небуденна людина — глибоко освічений інтелектуаліст, що цікавився ширшою проблематикою та й буденні явища дня трактував з ширшого, загального становища. Свої думки мав відвагу висказувати одверто перед кожним і потерпів і на скитальщині, будучи інтернованим кілька місяців англійською владою на домагання советської репатріаційної комісії — саме за оборону українських національних інтересів наших скитальців.

В. Й. ПІ

або на селі, то не українці. І та поліція, відділи НКВД, що роблять облави, то самі москалі, ніхто їх інакше не називає; а коли кого злапають з партизан, то б'ючи говорять: „А маєш волю Україну!“...

[З листа з Галичини до Канади. „Українські Вісті“ в Едмонтоні ч. 10 за 1947, ст. 4]

Коли кати збираються катувати свою невину жертву, то щоб працювати від людей своє мерзенне діло, вони ту жертву затягають до підземелля, щільно зачиняють усі двері й затикають усі відтудини...

Що робиться на Україні, ми можемо лише уявити собі, дізнаючись про випадкові факти, бо відгороджено її від нас стіною, соліднішою за старовинну китайську. Але все ж таки дещо, неначе той глухий крик із підземелля, виходить до нас.

Ось, наприклад, „Манчестер Гардіен“ за 20 березня 1947 р. писав: „У центральній Росії, на південному сході та на Україні людиність живе на голодних пайках. По деяких місцевостях панує справжня голод...“

А тепер „Українські Вісті“, що

виходять у Едмонтоні в Канаді, в ч. 47 за 25. XI. 1947 передрукують таке повідомлення, що з'явилось спершу в американській пресі:

„Неволя, голод, нужда і смерть в Україні. До Нью-Йорку приїхала американська громадянка Ірма Могаупт, що до війни жила з батьками в Югославії, а потім була вивезена більшовиками на невільничу працю до Кривого Рогу в Україні, та якій, кінець-кінцем, пошастило втекти й вернутися назад до Америки. Нью-йорська американська преса друкує тепер її спостереження із Советської України і від її оповідань справді кров холоде в жилах. Вона твердить, що Сов. Україна — це одна велика в'язниця й каторга, в якій людина жалких інших прав не має, як тільки в голоді й холоді виконувати наказану їй невільничу працю, що закінчується тільки з її смертю. Вона сама перебувала в окремому робітничому таборі, але становище цілого населення і самих сторожів цього

(далі на 6-й стор.)

До членів Союзу Українських Ветеранів

Головна Управа СУВ отримує багато листів, в яких члени окремих філій висловлюють своє глибоке незадоволення з приводу вміщеної в газеті „Неділя“ з дня 21 грудня 47. статті пана Островерхи—„Комбатанти“ та вимагають, щоб Головна Управа СУВ в цій справі через пресу дала свою відповідь. Цим заявляємо:

1. ГУСУВ не може відповідати на різні, іноді невдалі чи цілком приватні, матеріали на адресу Союзу Українських Ветеранів, що можуть появлятися на сторінках нашої преси. За вміщування подібних матеріалів, з сенсаційною чи іншою метою, відповідальність несуть автори тих статей та редактори тих газет, що їх друкують.

2. Стаття пана Островерхи, в якій автор пропонує роздроблення нашої, тепер добре зміцнілої, організації на частки за принципом військової служби в різних арміях, тобто, створення окремих союзів вояків УНР, УГА, польської і червоної армії (можливо ще німецької, англійської чи іншої, або ж ще за партійним принципом та по родах зброї),—не заслуговує того, щоб з нею дискутувати в пресі. Справа ця досить ясна.

3. Закликаємо наше членство та бувших вояків бути розважливими в цих питаннях та зміцнювати єдність в нашій ветеранській організації.

Головна Управа СУВ

Бандитський напад

Увечері, 14 січня 48р. на сторожа друкарні „Українські Вісті“, коли він ішов на вартування, напали 3 бандити, що вдали з себе німців. Вони незграбно говорили німецькою мовою, накинули сторожеві на голову плац, затуляли його в підворотті зруйнованого будинку, і почали душити, а потім побили його, понівечили йому обличчя і, віднявши ключі від друкарні, зникли.

Напад на сторожа, був зроблений з метою заволодіти ключами друкарні, щоб потім пролізти до друкарні і зробити там диверсію. Характерно, що за деякий час перед цим кружляли чутки з погрозами спалити друкарню з боку деяких осіб, знаних в українському середовищі. Це почалося після невдалої спроби „невинний спосіб“ розгромити приміщення редакції в таборі та прямих терористичних погроз співробітникам редакції!

РОЗШУКИ

— Сестру Наталю Охрименко з сном Олександром, шукає брат Олександра Злошуватись на „У. В.“ 8—1

— Костопільці (Волинь!) обізваються на адресу „Українські Вісті“ для костопільчанина.

— Трофименко Галину, Людмилу, Оксану розшукують родичі. Писати на „Українські Вісті“ 36—17

— Лікаря Федора Телешмана, Івана Білого розшукують Наталка Максимів. Зголошуватись на „Українські Вісті“ 149—1

— Батька Діденка Василя з родиною шукає донька Муся. Писати на „Українські Вісті“ 196—1

— Сина Опшура Віталія розшукують батько. Коли хтось щось знає про нього, пишуть на „Українські Вісті“ 206—1

— Микола Приходько розшукують своїх родичів: Антона, Марію, Володимира, Павла. Відомості подавати на „Українські Вісті“ 215—5

— Ліна та Ріна розшукують дядька Васю Шуть. Вістки слати: Ашафенбург, редакції „Неділя“ під „Ліна“. 2

— Великопольського Мирослава, народженого 1925 року, шукає Савин. Regensburg, Ganghofer-Siedlung XIV/38. 211—4

— Пошукую Вільховського Івана, народж. 21 року, Вільховського Афанасія, Набоку Григорія, Швидкого Макара, Єреська Миколу. Зголошуватись на „Українські Вісті“ 207—5

— Сина Романа Балацького з Носова, останньо був Rückzmasdorf Leipzig, та Теофіла Середнього з Носова, останньо був Bidershausen Landstul розшукують Параска Балацька Eggenberg Pfarrkirchen bei Hohentonnell. 222—1

— Рідних і знайомих — Вільхівського Афанасія, Набоку Григорія, Швидкого Макара, Єреська Миколу шукає Ольховський Мефодій. Зголошуватись на „Українські Вісті“ 229—6

— Вуйко пошукує свого братака ГЕРЦОК МИХАЙЛО, син Івана і Марії з села Кути, повіт Косів. Писати на D. Seniuk, 145 Delaware ave Toronto Ont. Canada. 2

— Сестру Лїду Мінаєву, куму Пашу (останньо Фокштедт) пошукує Марія, знайома, рідні (Великоянисольський р-н). Писати на Kornberg, Küppel 29, Krs. Rotenburg, Hessen. 3

— Хто знає про долю сина Чеслава Грипана нар. 18. 5. 1924 в Стрию (в останне 1945 в Австрії на захід від Клягенфурту), подасть ласкаво вістку: Софія Грипан, München 12, Schedelstraße 4/6. 1

— Сергій Любельський із Єлисаветграда, жив з 1920 р. у Югославії, розшукую рідних та знайомих. Писати: Luttensee bei Mittenwald. 1

— Хто знає про долю Радолицького Євгена чи Володимира прошу повідомити на адресу: An Radolyzkyj Mychailo, München. Grillparzerstr. 51/I. 1

— Батько Дмитрійчук Микола село Вишів повіт Долина П. Ц. ІРО, Team 1022 Майн-Кастель пошукує сина Дмитрійчука Богдана нар. 1924. Останньо був у Сайбуш, Обершлезіен. 2

— Пошукую Кичула Володимира з села Зубоміст, повіту Камінка Струмилва. Писати: Ellwangen (Bayern), Lager IRO, Agm.-Bl., Z. 83. Kytschula Hanna. 2

Пана з Ельвангену, що 10 січня сплатив у Редакції 17 н. марок для вміщення оголошення розшуку, просимо надіслати наново текст оголошення.

3 життя українського пласту

Як довідуємось з комунікату Кураторії Фонду міжнародних зв'язків Українського Пласту Союз Українських Пластунів прийнято як надзвичайного члена до Міжнародного Скавтового Бюро в Лондоні, що ставить перед українським пластовим рухом не тільки нові широкі завдання і можливості пластової праці, але й накладає на нього важливі обов'язки з погляду загально-національних інтересів.

Для виявлення активності на міжнародньому полі скавтові організації одержуть відповідні засоби з державних фондів. Український пластовий рух одержав уже таку допомогу від українського громадянства для першого виступу на міжнародньому Джемборі у Франції 1947 р. Дальша постійна і плянова активність українських пластунів на міжнародньому форумі вимагає забезпечення постійних фондів у всіх важливіших країнах світу. З тою метою і створено ухвалою Головної Пластової Ради від 11 жовтня 1947 р. „Фонд міжнародніх зв'язків

Українського Пласту“ під управою Кураторії, складеної з представників усіх центральних громадських установ та представників обох українських церков, що очолювали „Почесний громадський комітет для збірки Джемборі 1947 року“. Головою Кураторії фонду обрано головою ЦПУЕ Василя Мудрого.

Полаючи до відома цю інформацію, Кураторія фонду звертається до українського громадянства з гарячим закликом всіма засобами і при кожній нагоді підтримати цю ділянку, якою є міжнародні зв'язки нашої пластової молоді.

Співчуття

З приводу смерті д-ра Павла Лисака, одного з видатніших синів Галицької землі і всієї України, висловлюємо свій глибокий сум і співчуття родині Покійного, а зокрема його синові Івану Павловичу.

Ю. Дивнич Ів. Кошелівець

Два обличчя України

(закінчення з 5-ї стор.)

го табору не було краще від їхнього. Вона твердить, що 95 відсотків людности України є проти большевизму, але їх до тої міри тероризує і знущається над ними 5% московсько-комуністичних вислужників, що було б важко думати про будь-яку революцію. Зізнання Ірми Могаупт повністю покриваються теж з твердженням бувших воєноположених, що виснажені до краю стікають іноді із Советів до Західньої Європи“. (Ст. 1).

А ось інше повідомлення в тій же газеті:

„В Україні умовини є жахливі і багато народу гине. Бувший бразилійський амбасадор у Москві, що після зірвання дипломатичних стосунків між обома країнами є в дорозі додому та зуинився в столиці Швеції, потвердив вістки про визвольний рух та боротьбу проти большевизму в Україні. Вн рівночасно заявив, що життєві умовини в Україні є жахливі і багато вароду там гине“. (Ст. 2).

Нарешті, ще одно свідчення, вже не з чужих, а з українських джерел. Воно теж прорвалося з України через усі забори. Один брат з Галичини пише до свого брата в Канаду. Надрукувала цього листа газета „Український Голос“ у Вінніпегу (ч. 48 за 26 XI. 47) під наголовком „Лист з Кракова“.

„Дорогий Б ате! Вчора повернув з війська до родини, якої не бачив вже 7 років. Це була для них велика несподіванка, бо всі думали, що я давно загинув.

Життя в комуністичній Росії —

страшне: голод, воші, убивства, хвороби... У цілій Росії голод, а найбільше на Україні, де люди гинуть... Люди з України й Росії пхаються на терени, де нема колхозів і на землі, які забрано від Польщі, до Литви, Естонії тощо. Тяжко уявити собі, що б то було, коли б не ці землі.

Як іде потят з України, чи тягаровий чи особовий, то цілий обліплений людьми, які йдуть по хліб чи по бараболю. У Києві продають жито на шкляночки, а бараболю на штучки... Тяжко описати, що там діється. Зрештою, ти був там, коли б не ти маєш поняття.

Тут люди морально прибиті“...

Що можна до цього додати? Та чи й треба? Адже ці короткі й випадкові свідчення дають, проте, дуже яскраве уявлення... .

В той - час, як ми оце маємо справляти п'ятнадцятиріччя жалоби з приводу організованого 1933 році на нашій Батьківщині жахливого голоду, яким винищено сім мільйонів наших людей, вона, наша нещасна Україна, знову, як видно, відбуває свій тяжкий хресний путь на Голготу, приготувану їй північними Кайяфами... .

„Важкий, важкий твій, Україно, хрест!... Та все ж ми вірим: по столітніх зморах він заясне на своїх ніх горах“!

(Кость Вагілевич).

Проте самої віри ще не досить, хоча вона й потрібна, як повітря! Мусять бути ще спільні зусилля всієї нашої еміграції на захист людських прав свого народу.

—РО—

+

Дирекція і Професорська Рада Української Гімназії в Новім Ульмі з великим сумом сповіщають громадянство про трагічну смерть

Віри Любакської

професорки англійської мови в гімназії, що стала 13 січня 1948 р. в Ульмі.

Найкращий дарунок дитині!

Багатоілюстрована казка

Звірячий зимовник

вже вийшла з друку накладом видавництва „Прометей“. Великий формат, тверда обкладинка — 12 багатокольорових ілюстрацій мистця Михалеви́ча М. у величині 26x19 см!

Ціна 8 М. — При гуртових замовленнях 20% знижки

Виключна продаж „KOS“ München, Rosenheimerstraße 46 a

Вже вийшов з друку в новому накладі (в невеличкій кількості)

КОБЗАР

повне видання в 4-х томах — 724 сторінки, з чотирма різними портретами Т. Г. Шевченка. Ціна 36 НМ. Для кіосків і кольтортерів знижка 20% (при замовленнях понад 25 примірників).

Портрети Т. Г. Шевченка (31x43 см.), 2-х кольоровий, ціна 6.— НМ.

Хата на Полтавщині (23x32 см.), 6-тиьольорова картина, ціна 5.— НМ.

При замовленнях портретів і картин понад 25 примірників — знижка 40%.

Замовлення слати: W. Murawskyj, (22a) Solingen, Postfach 661.

Нова Книжка!

Вол. Русальський —

Сміх Іскаріота

Н О В Е Л І

стор. 90 ціна 5 н.м.

Набувати в книгарнях та кіосках

Від Адміністрації

Часопис „Українські Вісті“ виходить двічі на тиждень у середу і суботу. Приймається передплата:

На 1 місяць — 8 НМ
„ 3 „ — 24 НМ
Ціна окремого числа 1 НМ.

ДО ІНШИХ КРАЇН:
На 1 місяць — 10 НМ
„ 3 „ — 30 НМ.

Нових передплатників (Американської Англійської зон) ласкаво просимо замовляти „Укр. Вісті“ через місцеву німецьку пошту або листоношу.

Передплату належить вносити заздалегідь, бо нові передплатники одержуватимуть газету лише з 1-го числа наступного місяця.

Організуйте групову передплату та зголошуйтесь для кольтортажу. — Кольтортам знижка 20%. — У справах передплати, одержування часопису, зміни адреси тощо — звертайтесь листовно і особисто до Адміністрації.

Administration „Ukrainiski Wisti“.
Neu-Ulm, Ludwigstr. 10.

Видавничя Спілка
„УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“
РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

Головний редактор Ів. БАГРЯНИЙ

Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи, а з приводу невмічених дописів листується лише в особливих випадках. — Дописи і листи в справах редакційних адресувати не окремим редакторам, а Редакції:

Redaktion „Ukrainiski Wisti“
Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

Редактори приймають особисто в українському таборі Н. Ульму — Бльок „А“ від 8—12 год. щоденно, крім суботи.

Authorized by European Command
Civil Affairs Division APO 757 — AG 383.7 — GEC-AGO — 14. July 1947

Druck: Ukrainische Zeitung,
Neu-Ulm, Ludwigstraße 10